

АНАЛІЗ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ДЕФІНІЦІЙ «РЕКРЕАЦІЯ» ТА «ТУРИЗМ»

Наведено та проаналізовано приклади трактування дефініцій «рекреація» та «туризм» в Росії, Україні та на Заході. Досліджено зміни понять в сучасній рекреаційній географії від початку розробок рекреаційних концепцій до сучасних днів. Налогошено на необхідності подальшої систематизації, уточненні й нормативному затвердженні термінологічного апарату рекреаційної географії і вирішення проблеми включення або відокремлення в окрему галузь поняття «туризм».

Ключові слова: рекреація, туризм, дозвілля, дефініція.

Постановка проблеми. На рубежі ХХ-ХХІ століть у світовій економіці спостерігається тенденція переходу капіталу з сфери матеріального виробництва в сферу послуг, до якої належить і рекреаційна галузь.

У громадському відношенні рекреація сприяє оздоровленню і відновленню трудового потенціалу людських ресурсів, раціоналізації вільного часу населення, його фізичному та емоційному збагаченню, зміцненню соціальних зв'язків, вихованню культурної та релігійної толерантності.

При цьому слід зазначити, що досі не існує єдиного понятійного апарату, що стосується рекреаційної та туристичної галузей, не визначені подібності та відмінності в цих видах діяльності. Так, наприклад, відомо більше 14 визначень одного з основних понять даного напрямку - «рекреація».

Відсутність в СРСР ринкової економіки, слабкий розвиток менеджменту та маркетингу, планована рекреаційна діяльність призвели до того, що розробкою теоретичних і практичних основ рекреації займалися, в основному, географи. В останні десятиліття йде інтенсивна комерціалізація у сфері рекреаційної діяльності. Цей процес супроводжується впровадженням західних технологій і привнесенням в рекреаційну діяльність нової термінології, переважно англомовної, яка часто суперечить сталій і добре розробленій термінології, прийнятій в ХХ столітті в СРСР, а потім в Україні та Росії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенню сутності дефініцій в рекреаційній та туристичній діяльності присвячено багато наукових робіт російських і українських вчених. Але досі існує термінологічна проблема співвідношень дефініцій «туризм» і «рекреація», яку вже кілька десятиліть намагаються вирішити вчені, щоб розвести ці поняття.

Так, Мамутов В.К., Амоша О.І., Дементьев Т.М. пропонують розглядати рекреацію не тільки як діяльність індивіда, спрямовану на відновлення сил, але і з комерційної точки зору, як діяльність підприємств, спрямовану на отримання прибутку

від надання послуг у рекреаційній сфері [11].

У своїх роботах Гаман П.В., Кифяк В.Ф., Бевз Г.М., Герасим Г.С., Кашуба Я.М. дають визначення рекреації як соціально-економічного явища, стимулюючого розвиток економічної діяльності того регіону, в межах якого вона здійснюється [4, 8, 2].

Мармуль Л.О., Стафійчук І.В., вказуючи на складність надання всеосяжного і ідеально чіткого формулювання терміна, пропонують множинні визначення рекреації [12, 13].

Таким чином, необхідний аналіз і узагальнення різноманітних тлумачень понять в сфері рекреації.

Формулювання цілей статті. Мета цієї роботи полягає у аналізі розвитку понятійно-термінологічного апарату сучасної рекреаційної географії та туризму.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі термін «рекреація» вперше з'явився в США в кінці 90-х років XIX століття з введенням нормованого робочого дня, другого вихідного дня та літніх відпусток. Рекреація, відповідно, це відновлення, відпочинок, оздоровлення та простір, де здійснюються ці види діяльності [9].

У Радянському Союзі розробкою понятійного апарату і методологічних питань, що стосуються рекреації, вчені почали займатися у 60 - х роках минулого століття і для комплексної характеристики відпочинку і туризму був прийнятий термін «рекреація», який стали використовувати в цей час і інші фахівці.

У 70 - х роках ХХ ст. рекреаційні концепції вперше були сформульовані колективом відділів фізичної географії та економічної географії Інституту географії Академії наук СРСР. У їх роботі рекреаційна діяльність визначається як «діяльність людини у вільний час, що здійснюється з метою відновлення фізичних сил людини, а також для її всебічного розвитку і характеризується, в порівнянні з іншими напрямками діяльності, відносною різноманітністю поведінки людей і самоцінністю її процесу» [14, с.7].

Основою для проведення досліджень рекреації на території СРСР стало трактування терміна «рекреація» як відпочинок, відновлен-

ня сил людини, витрачених у процесі праці, запропонована Кривошеєвим В.М. і Лихановою Б.Н. і наведена в Радянській Енциклопедії. Судячи з енциклопедичної статті, можна з упевненістю стверджувати, що туризм в 60 - ті роки був окремим випадком рекреації [7].

Рекреацію можна сприймати дwoяко. З одного боку як заплановану бездіяльність, або заняття діяльністю, що не пов'язана з основною трудовою діяльністю (хобі). З іншого боку - як система ресурсів або сервісу. Тобто як будь-який тип або вид усвідомленого задоволення фізіологічних бажань і соціальних потреб особистості під час відпочинку.

Рекреаційна діяльність пов'язана з використанням ландшафтів і значних територій, тобто використовує природні ресурси як і сільське та лісове господарство, рибальство, промисловість й інші види суспільної виробничої діяльності.

З початку розвитку рекреаційної географії поняття «рекреація» і «відпочинок» розрізнялися. Відпочинок - це частина вільного часу, пов'язана з відновленням сил людини на території постійного проживання.

Рекреація - це частина вільного часу, пов'язана з відновленням сил людини на спеціалізованих територіях.

Поняття «рекреація» краще відповідає завданням емпіричних і прикладних досліджень, тоді як «відпочинок» зручніше використовувати в якості фундаментального поняття в одному ряду з категорією «праця».

Дефініція рекреації має широкі межі. Вона охоплює короткочасну рекреаційну активність (короткочасні перерви в роботі) і довготривалу рекреаційну діяльність в період щорічних відпусток і канікул, а також щотижневий відпочинок. У першому випадку рекреація не виходить за рамки повсякденності, виробничої діяльності людини, в другому - припускає тривалу зміну звичного способу життя. І перший, і другий види рекреації необхідні для нормального життя людини незалежно від її соціального статусу.

У подальшому, Бевз Г.М., Герасим Г.З., Кашуба Я.М. розглядаючи рекреацію як процес відпочинку у вільний від роботи час, вносять в поняття рекреації такі доповнення:

- рекреація включає в себе простір, на якому здійснюється;
- рекреація має як свідомий, так і спонтанний характер;
- рекреація - це часовий відрізок, в процесі якого людина відпочиває у вільний від роботи час.

На їхню думку «...системна інтеграція

компонентів процесу відновлення життєвих сил людини під час її відпочинку служить основним рекреаційним принципом» [2, с.24].

На думку Бережної І.В. рекреаційно-економічна діяльність - це господарська діяльність державних, громадських та інших організацій, приватних осіб, яка здійснюється з метою отримання прибутку, соціальної або екологічної ефективності в результаті надання рекреаційних послуг окремій людині, частини суспільства або суспільства в цілому [6, с. 291].

На думку російських авторів, рекреаційна географія, що відображає плановану рекреаційну діяльність, успішно справлялася зі своїм завданням в 60 – 80 рр. ХХ ст. з вивчення і прогнозування розвитку територіальних рекреаційних систем в умовах соціалізму. Але пізніше в процесах рекреації в країні, а, відповідно, і в рекреаційній географії не могло не статися глибоких змін, адекватних реаліям часу [5].

Все більше авторів у своїх роботах стали використовувати термін «туризм» замість «рекреації».

У роботі А.Ю. Александрової вказується на те, що «концептуальне визначення туризму було запропоновано швейцарськими вченими В. Хунцікера і К. Крапф, а потім розвинуте Міжнародною асоціацією наукових експертів в галузі туризму. Воно спирається на системний підхід і містить в собі розуміння туризму як сукупності відносин і явищ, які виникають під час переміщення та перебування людей в місцях, відмінних від їх постійного місця проживання та роботи» [10].

Одне з перших офіційних визначень туризму було прийнято ООН в 1954 р. Відповідно до нього туризм - це активний відпочинок, що впливає на зміцнення здоров'я, фізичний розвиток людини, пов'язаний з пересуванням за межами постійного місця проживання.

В Монте-Карло Академія туризму представила ширшу характеристику даного поняття: туризм - загальне поняття для всіх форм тимчасового виїзду людей з місця постійного проживання в оздоровчих цілях, для задоволення пізнавальних інтересів у вільний час або професійно-ділових цілей без занять оплачуваною діяльністю в місці тимчасового перебування.

У підручнику «Географія туризму» туризм визначається як галузева дисципліна соціально-економічної географії про просторові закономірності та особливості функціонування і розвитку територіальних систем організації (самоорганізації) туристської діяльності людей

[10]. Причому, оскільки автори підручника не бачать принципової різниці між рекреацією і туризмом, в науковій літературі почали застосовувати термін - «туристсько-рекреаційний». Професор Л.Ю. Мажар також приходиться до аналогічного висновку: незважаючи на численні спроби визначень дефініцій, суворо розв'язати поняття «рекреація» та «туризм» так і не вдалося. Всіх влаштував компромісний «туристсько-рекреаційний» варіант – стверджується нею [1].

Українські вчені також пропонують свою точку зору при розробці термінологічного апарату, апелюючи до етимологічного походження поняття рекреація. Оскільки надати всеосяжне і чітке формулювання терміна дуже складно, в роботах Л.О. Мармуль і І.В. Стафійчук пропонується множинні визначення рекреації об'єднати в три групи [12, 13]:

- розширене відтворення сил людини (фізичних, інтелектуальних, емоційних);
- той сегмент індустрії дозвілля, що найбільш розвивається, пов'язаний з участю населення в активному відпочинку;
- будь-яка діяльність (або стан бездіяльності), спрямована на відновлення сил людини, яка може здійснюватися як на території постійного проживання людини, так і за її межами.

В українській нормативній літературі тлумачення терміна «рекреація» надано тільки в Наказі № 330 «Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України»: «Рекреація - відновлення за межами постійного місця проживання в певних, згідно із законодавством місцях, природно заповідних територій та об'єктів розумових, духовних і фізичних сил людини, що здійснюється шляхом загально оздоровчого, культурно - пізнавального відпочинку, туризму, оздоровлення, аматорського і спортивного рибальства, полювання, тощо» [3]. Як йде з визначення, туризм, культурно-пізнавальний відпочинок (як подорожі з метою ознайомлення з новими територіями, пам'ятками та культурою), а також збиральництво, мисливство та рибальство, відносяться до рекреаційної діяльності.

Вивчення рекреації деякими українськими вченими проводиться окремо від туризму, причому туризм є формою рекреації спрямованою на задоволення рекреаційних потреб [12, 13].

Інше розуміння слова «рекреація» за кордоном. В англійській туристській літературі під рекреацією розуміється сукупність явищ і процесів, пов'язаних з відновленням сил

в процесі відпочинку і лікування. Тому англійське «Recreation and Tourism» треба сприймати скоріше як «Відпочинок і Туризм». Проте, в сучасній туристичній літературі, постійно зустрічається вислів «Рекреація і туризм». Більше того, стали виділяти «рекреаційний туризм», що в традиційному розумінні цих термінів є тавтологією. Почалося витіснення дуже добре розробленого і ясного за суттю терміна «рекреаційні ресурси». Замість «рекреаційних ресурсів» використовують термін «туристичні ресурси», сутність та теорія якого ще не розроблені, а саме визначення дуже розпливчато. Нерідко ці поняття розглядають як синоніми, тоді не зрозуміло, навіщо вводити новий термін замість усталеного і теоретично обґрунтованого. Зустрічається твердження, що рекреаційні ресурси - частина туристичних, що знову ж є термінологічною плутаниною, так як туризм є частиною рекреації, а не навпаки.

На Заході дослідження рекреації розвивалося незалежно від досліджень туризму. Туризм розглядався як комерційна економічна діяльність, заснована на приватному капіталі та управлінні, а рекреація і парки вивчалися як ресурс загальнодержавного використання і поширення. Тому дослідження рекреації фокусувалося на державному секторі. Вивчалися проблеми управління незайманою природою, неринкової оцінки та аналізі рекреаційного досвіду. Вивчення туризму носило більш прикладний характер, який зосереджувався на традиційному приватному секторі (наприклад, туристична індустрія). Досліджувалися моделі подорожей, туристичний попит, реклама і маркетинг.

Англійські географи С. Холл і С. Пейдж представили свою точку зору на співвідношення роботи, туризму, рекреації та дозвілля (рис.1).

Пунктирні лінії на малюнку показують, що кордони між розглянутими поняттями розмиті. Робота протиставляється дозвіллю, але виділяються дві сфери їх взаємопроникнення та інтеграції - діловий туризм та «серйозний» дозвілля (підвищення кваліфікації, громадська діяльність, творча та інтелектуальна діяльність і т. д.).

Туризм має економічну природу, а рекреація - соціальну. А питання їх об'ємного співвіднесення не зовсім коректний в силу того, що в туризм входять види діяльності, що знаходяться поза межами рекреації. У той же час, рекреація включає ряд занять, які не є туризмом по своїй суті.

Рис. 1. Співвідношення понять «робота», «дозвілля», «рекреація» і «туризм»

Висновки. Таким чином, запозичення іноземної термінології без урахування сформованого понятійного апарату в рамках вітчизняної науки і практики, призводить, по-перше, до філологічних парадоксів, по-друге, заплутує виклад матеріалу через смислові протиріччя.

Ігнорування існування рекреаційної

географії приносить туризму тільки шкоду.

Необхідна подальша систематизація, уточнення й нормативне затвердження термінологічного апарату рекреаційної географії і вирішення проблеми включення або відокремлення в окрему галузь поняття «туризм».

Література:

1. Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно - заповідного фонду України: Наказ № 330 22.06.2009 / Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 липня 2009 р. за № 679/16695.
2. Бевз Г. М. Організація рекреаційних заходів у системі соціальної роботи / Бевз Г. М., Герасим Г. З., Кашуба Я. М.: Навч. Пос. – Львів: ПАІС, 2006. – 132 с.
3. Бережна І.В. Національні пріоритети та регіональні детермінанти соціально-економічного зростання (на матеріалах АР Крим).- НАН України. Інститут регіональних досліджень, 2004.- 640 с.
4. Гаман П. І. Формування міського рекреаційно-курортного і туристичного господарства / П. І Гаман. - Управління сучасним містом. – 2004. – № 2. – 242 с.
5. Географія туризма: [Учебник / под ред. А.Ю. Александровой.] – М.: КНОРУС, 2008. – 592 с.
6. Долженко Г.П., Долженко Е.Г. Развитие научных исследований туристской деятельности в России (1930 – 2010 гг.): Электронное учебное пособие. Свидетельство о регистрации электронного ресурса № 15890. 2010. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gennadiy-dolzhenko.ru/a28.html>
7. Электронные словари русского издания. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://slovari.yandex.ru/>.
8. Кифяк В.Ф. Сфера рекреції та туризму як складова регіональної економічної системи // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – №1. – С. 116-119.
9. Кусков А. С. Рекреационная география /А. С.Кусков, В. Л. Голубева, Т. Н. Одинцова. – Учебно - методическое пособие. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://revolution.allbest.ru/geography/00012713_0.html . А. С.
10. Мажар Л. Ю. Территориальные туристско - рекреационные системы: геосистемный подход к формированию и развитию: автореф. дисс. ... на соискание учен. степени доктора геогр. наук: спец. 25.00.24 «Экономическая, социальная и политическая география» Санкт - Петербург, 2009. – 31 с.
11. Мамутов В. К. Рекреация / В. К. Мамутов, О. І. Амоша, Т. М. Дементьева [и др.]. Социально-экономические и правовые аспекты. – Киев: НАН Украины. - К.: «Наукова думка», 1992. - 141 с.
12. Мармуль Л.О. Організаційно-економічні механізми функціонування туристично-рекреаційних підприємств / Л. О. Мармуль, О. А. Сарапіна: [монографія]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2006. – 182 с.
13. Стафійчук І. В. Рекреалогія / І. В. Стафійчук: навч.пос. – К.: Альтпрес. – 2006. – 264 с.
14. Теоретические основы рекреационной географии. М.: Наука, 1975. – 245 с.

References:

1. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro rekreatsiynu diyal'nist' u mezhakh terytoriy ta ob'yektiv pryrodno - zapovidnoho fondu Ukrayiny: Nakaz № 330 22.06.2009 / Zareyestrovano v Ministerstvi yustytysiyi Ukrayiny 22 lypnya 2009 r.za № 679/16695.
2. Bevz H. M. Orhanizatsiya rekreatsiynykh zakhodiv u systemi sotsial'noyi roboty / Bevz H. M., Herasym H. Z., Kashuba Ya. M.: Navch. Pos. – L'viv: PAIS, 2006. – 132 s.
3. Berezhna I.V. Natsional'ni priorytety ta rehional'ni determinanty sotsial'no-ekonomichnoho zrostannya (na materialakh AR Krym).- NAN Ukrayiny. Instytut rehional'nykh doslidzhen', 2004.- 640 s.
4. Hama P. I. Formuvannya mis'koho rekreatsiyno-kurortnoho i turystychnoho hospodarstva / P. I Hama. - Upravlinnya suchasnym mistom. – 2004. – № 2. – 242 s.
5. Geografija turizma: [Uchebnik / pod red. A.Ju. Aleksandrovoj.] – M.: KNORUS, 2008. – 592 s.

6. Dolzhenko G.P., Dolzhenko E.G. Razvitie nauchnyh issledovanij turistskoj dejatel'nosti v Rossii (1930 – 2010 gg.): Jelektronnoe uchebnoe posobie. Svidetel'stvo o registracii jelektronnogo resursa № 15890. 2010. - [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.gennadiy-dolzhenko.ru/a28.html>
7. Jelektronnye slovari russkogo izdaniya. - [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://slovari.yandex.ru/>.
8. Kyfjak V.F. Sfera rekreacii ta turizmu yak skladova rehional'noi ekonomichnoi systemy // Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini. – 2006. – №1. – S. 116-119.
9. Kuskov A. S. Rekreacionnaja geografija /A. S.Kuskov, V. L. Golubeva, T. N. Odincova. – Uchebno - metodicheskoe posobie. - [Jelektronnyj resurs]. - Rezhim dostupa: http://revolution.allbest.ru/geography/00012713_0.html . A. S.
10. Mazhar L. Ju. Territorial'nye turistsko - rekreacionnye sistemy: geosistemnyj podhod k formirovaniju i razvitiju: avtoref. diss. ... na soiskanie uchen. stepeni doktora geogr. nauk: spec. 25.00.24 «Jekonomicheskaja, social'naja i politicheskaja geografija» Sankt - Peterburg, 2009. – 31 s.
11. Mamutov V. K. Rekreacija / V. K. Mamutov, O. I. Amosha, T. M. Dement'eva [i dr.]. Social'no-jekonomicheskie i pravovye aspekty. – Kiev: NAN Ukrainy. - K.: «Naukova dumka», 1992. - 141 s.
12. Marmul' L.O. Orhanizatsiyno-ekonomichny mekhanizm funkcionuvannya turystychno-rekreacii pidpryemstv / L. O. Marmul', O. A. Sarapina: [monohrafiya]. – K.: NNTs IAE, 2006. – 182 s.
13. Stafijuchuk I. V. Rekreaciiya / I. V. Stafijuchuk: navch.pos. – K.: Al'tpres. – 2006. – 264 s.
14. Teoreticheskie osnovy rekreacionnoj geografii. M.: Nauka, 1975. – 245 s.

Аннотация:

С. В. Анисимов. АНАЛИЗ ИСТОРИИ РАЗВИТИЯ ДЕФИНИЦИЙ «РЕКРЕАЦИЯ» И «ТУРИЗМ».

Определению сущности дефиниций в рекреационной и туристической деятельности посвящено много научных работ, но до сих пор существует терминологическая проблема соотношения дефиниций «туризм» и «рекреация», которую уже несколько десятилетий пытаются решить ученые, чтобы развести эти понятия. Для комплексной характеристики отдыха и туризма был принят термин «рекреация», который стали использовать в это время и другие специалисты. «Рекреация» была определена как отдых, восстановление сил человека, израсходованных в процессе труда. С начала развития рекреационной географии понятие «рекреация» и «отдых» различались. Отдых - это часть свободного времени, связанная с восстановлением сил человека на территории постоянного проживания. Рекреация - это часть свободного времени, связанная с восстановлением сил человека на специализированных территориях. Понятие «рекреация» лучше отвечает задачам эмпирических и прикладных исследований, тогда как «отдых» удобнее использовать в качестве фундаментального понятия в одном ряду с категорией «труд».

Иное понимание слова «рекреация» за рубежом. В английской туристской литературе под рекреацией понимается совокупность явлений и процессов, связанных с восстановлением сил в процессе отдыха и лечения. На Западе исследования рекреации развивались независимо от исследований туризма. Туризм рассматривался как коммерческая экономическая деятельность, основанная на частном капитале и управлении, а рекреация и парки изучались как ресурс общегосударственного использования и распространения. Поэтому исследование рекреации сфокусировалось на государственном секторе. Изучались проблемы управления нетронутой природой, нерыночной оценки и анализе рекреационного опыта. Изучение туризма носило более прикладной характер, который сосредоточивался на традиционном частном секторе (например, туристическая индустрия). Исследовались модели путешествий, туристический спрос, реклама и маркетинг.

В последние десятилетия идет интенсивная коммерциализация в сфере рекреационной деятельности. Этот процесс сопровождается внедрением западных технологий и привнесением в рекреационную деятельность новой терминологии, преимущественно англоязычной.

Туризм имеет экономическую природу, а рекреация - социальную. А вопрос их объемного соотношения не совсем корректен в силу того, что в туризм входят виды деятельности, которые находятся вне зоны рекреации. В то же время, рекреация включает ряд занятий, которые не являются туризмом по своей сути. Заимствования иностранной терминологии без учета сложившегося понятийного аппарата в рамках отечественной науки и практики, приводит, во-первых, до филологических парадоксов, во-вторых, запутывает изложение материала через смысловые противоречия.

Необходима дальнейшая систематизация, уточнение и нормативное утверждение терминологического аппарата рекреационной географии, и решение проблемы включения или обособления в отдельную отрасль понятие «туризм».

Ключевые слова: рекреация, туризм, досуг, дефиниция.

Abstract:

Stanislav Anisimov. ANALYSIS THE HISTORY DEVELOPMENT OF DEFINITIONS «RECREATION" AND "TOURISM".

A lot of scientific papers are devoted to the determination of the essence of definitions in recreational and tourist activities, but there is still a terminological problem of the correlation between the definitions of “tourism” and “recreation”, which scientists have been trying to solve for several decades to separate these concepts. For the complex characteristics of recreation and tourism the term “recreation” was adopted, which began to be currently used by other specialists, too. “Recreation” was defined as rest, recovering of vital energy spent in the labour process. Since the beginning of extension of recreational geography, the concepts of “recreation” and “rest” have been separated. Rest is part of the free time associated with recovering of vital energy in the territory of permanent residence. Recreation is part of the free time associated with recovering of vital energy in specialized areas. The concept of “recreation” is better

suitable to the tasks of empirical and applied studies, while “rest” is more convenient to use as a fundamental concept in the same row with the category of “work”.

Understanding of the word “recreation” abroad is different. In English tourism literature, recreation refers to a set of phenomena and processes associated with recovering of vital energy in the process of rest and treatment. In the West, the study of recreation developed independently from the studies of tourism. Tourism was seen as a commercial economic activity based on private capital and management, while recreation and parks were studied as a resource of national use and distribution. Therefore, the study of recreation focused on the public sector. The problems of managing pristine nature, non-market evaluation and analysis of recreational experience were studied. The study of tourism was more applied in nature, focusing on the traditional private sector (for example, the tourism industry). The models of travels, tourism demand, advertising and marketing were explored.

In recent decades there has been intense commercialization in the field of recreational activities. This process is accompanied by the introduction of Western technologies and the introduction of new terminology in the recreational activities, mainly English.

Tourism is economic in nature, and recreation is social. And the question of their volumetric correlation is not entirely correct due to the fact that tourism includes activities outside the recreation. At the same time, recreation includes a number of activities that are not tourism by nature. Borrowing of foreign terminology without taking into account the established conceptual apparatus within the framework of domestic science and practice leads, firstly, to philological paradoxes, and secondly, confuses the presentation of the material because of semantic contradictions.

Further systematization, clarification and regulatory approval of the terminological apparatus of recreational geography and solving the problem of the inclusion or separation of the concept of “tourism” into a separate field are required.

Keywords: recreation, tourism, leisure, definition.

Надійшла 12.11.2017р.

УДК 379.85 (477.8)

Віталій КОЗОВИЙ

СЕНТИМЕНТАЛЬНИЙ ТУРИЗМ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ ТА ОДИН З НАЙПЕРСПЕКТИВНІШИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В МЕЖАХ УКРАЇНСЬКО- ПОЛЬСЬКОГО ПРИКОРДОННЯ

У статті йдеться про визначення поняття «сентиментального туризму» та його детальний аналіз. Піднімаються питання виселення українців, зв'язок із сентиментальним туризмом, що впливають на мотиви таких поїздок. Наводяться статистичні дані та кількість виселених осіб. Відносини двох держав, на різних етапах, – є важливим чинником та здійснює вагомий вплив на туризм в межах кордону «країн-сусідів».

Ключові слова: сентиментальний туризм, виселення, Польща, прикордоння.

Постановка проблеми. На території України важко виділити пріоритетний вид туризму, у кожному регіоні свій потенціал. У даній роботі, автор хоче проаналізувати «сентиментальний туризм» в межах кордону двох держав: України та Польщі та чому саме на вказаній території даний вид подорожі набуває більшої популярності не лише в українців, а й у поляків.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Польський вчений Тадеуж Бараник у статті «Symboliczne obrazy lat wojny. Narracje z pogranicza» (2010), описує про об'єкти, які збереглися на територіях Українсько-польського прикордоння. Пронь Тетяна у статті «Масове переселення українців з Польщі в УРСР в 1944-1946 рр.: ключові концепти удокументованого та історіографічного нарративу» (2001) висвітлювала міждержавні переселення людей внаслідок зміни кордонів у післявоєнний період. Юрій Сорока у статті «Переселення українців з етнічних земель і польського населення з УРСР (1944-1946 роки)» (2001) аналізував причини переселення та кількісні

показники переселених осіб та сімей. Анна Роговська та Станіслав Стефен у статті «Польсько-український кордон в останньому столітті» (1997) торкалися питань відносин України та Польщі, згадували переселення українців. Галина Терещук (журналіст) у статті для Інтернет видання «Радіо свобода» «Депортовані з Польщі у 1940-х роках українці не отримали матеріальної компенсації» (2016) опитала кілька сімей переселених у післявоєнний період, які описували хід переселення, дати депортацій та місця, куди заселяли людей. Ковалів П. у роботі «Немає вільної Польщі без вільної України» (2012) описував події та конфлікти між двома державами у різний історичний час.

Мета. Розкрити значення «сентиментального туризму» та які фактори впливають на його розвиток у межах території кордону східної Польщі та західної України.

Завдання:

- Проаналізувати літературні джерела різних авторів, які вивчали схожу тематику;
- Дослідити наукові роботи та статті